

1918 dør Brugeren, Fæstet løber ud, og Ejeren bortfæster Gaarden til en anden. Denne nye Fæster, denne nye Bruger har altsaa fæstet Gaarden, efter at den var bortsolgt fra Godset, vidende, at det var en Selvejergaard, han fæstede, og altsaa under Hensyn til de derved skabte Forhold. Han har i mine Tanker ikke noget som helst Krav paa at blive begunstiget, saaledes som der er Tale om ved denne Lov, og paa den anden Side er det klart, at den gamle Bruger eller hans Dødsbo, som Lovforslagets Forfattere vel vilde hjælpe, faar slet ikke noget. De ærede Medlemmer vil altsaa se, at det hele faar et ganske tilfældigt Præg. Man tager fra en og giver til en anden, uden at der i de allerfleste Tilfælde vil kunne anføres nogen rationel Begrundelse. Det vil altid ramme forkert, naar der er Tale om Ejerskifte, og det vil let kunne ramme forkert, naar der er Tale om Brugerskifte. Saa vil man maaske sige — og det har jeg hørt —, at det her kun drejer sig om meget faa Personer, og det er ganske vist ogsaa saa, at det er faa Personer. Derfor har de ikke kunnet gøre sig gældende, saaledes som f. Eks. Godsejerne har kunnet gøre sig gældende gennem deres Forening, gennem lange Andragender. De Folk, der har købt en saadan Selvejergaard, som der her er Tale om, er meget faa. De har ingen Forening og kommer ikke med Andragender og er altsaa for saa vidt voldgivne. Men dette kan jeg for mit Vedkommende ikke lægge Vægt paa. Det, der her er Tale om, er efter min Mening et Spørgsmaal om Ret og Uret. Her er Spørgsmaalet om at tilføje bestemte Personer ligefrem Uret, og naar det er Tilfældet, bør det ikke komme i Betragtning, om det rammer mange eller faa. Tværtimod forekommer det mig, at de, der er de faa, som ikke selv kan varetage deres Interesser gennem Adresser og Pressen, har saa meget større Krav paa, at vi, der sidder her paa Tinge, varetager deres Interesser, naar vi ser og erkender, at der tilføjes dem Uret.

Ordføreren (Ole Hansen): Ved anden Behandling af Lovforslaget havde jeg Lejlighed til at udtale mig om de Spørgsmaal, som er berørte i de 3 af et Mindretal stillede Ændringsforslag, men de Udtalelser, der her er fremsatte i Dag, navnlig af det ærede Medlem, der sidst havde Ordet, gør, at jeg maa opholde mig lidt nærmere ved Sagen. Jeg skal først gøre et Par Bemærkninger om Æn-

dringsforslagene Nr. 2 og 3 og derefter henvende nogle Bemærkninger til det ærede Medlem, der nu holdt saa lang en Tale om Ændringsforslaget under Nr. 1.

Ændringsforslaget under Nr. 2 gaar ud paa, at der ved Vurderingen af Fæstestederne skal gaas ud fra deres Værdi i Handel og Vandel. Folketingets Forslag gik ud paa, at Vurderingerne skulde finde Sted under Hensyn til Værdien „under normale Forhold“. Denne Bestemmelse fandt Udvalget heroppe ikke heldig, og vi foreslog derfor, at Værdien skulde begrænses saaledes, at den ikke sattes højere end den sidste Vurdering til Ejendomsskyld og ikke lavere end Gennemsnittet af de to sidste Vurderinger til Ejendomsskyld. Jeg tror, at dette er en langt bedre Bestemmelse end den, som fandtes i det oprindelige Forslag, og jeg kan ikke erkende, at det Forslag, der her fremsættes, vilde være rimeligt og forsvarligt overfor Fæsterne, idet de nuværende Krigspriser saa vil blive lagt til Grund ved Vurderingen, og det er der dog aldeles ingen Anledning til.

Ændringsforslaget til § 28 vedrører de Huse, hvis Brugere har indgaaet faste Arbejdskontrakter om Arbejdsydelser, der omfatter en væsentlig Del af deres Arbejdsevne. Jeg maa hertil sige, at Ændringsforslaget aldeles ikke hindrer, at Brugerne af saadanne Huse, som berøres af Lovforslaget, bliver afskaaret fra at indgaa Arbejdskontrakter eller bliver afskaaret fra at arbejde paa Gaarden eller i Skovene hos vedkommende Ejer. Aldeles ikke. Det, som dette Lovforslag vil fastsætte, er kun, at Husmandsbrug med over $\frac{1}{2}$ ha Jord skal lejes ud paa 8 Aar eller fæstes bort. Lovforslaget tager Sigte paa at gøre Brugerne af disse Huse uafhængige af Ejeren, saa vidt det er muligt, og en Arbejdskontrakt som de, der nu er oprettede saa mange af omkring ved de større Gaarde, minder efter min Opfattelse alt for meget om det Pligtarbejde, vi havde her i Landet for 100 Aar siden, og det skulde vi dog nødig have opfrisket igen og falde tilbage til. Derfor maa jeg for mit Vedkommende og ogsaa paa Flertallets Vegne meget fraraade de to Ændringsforslag.

Det samme maa vi for øvrigt ogsaa gøre med Hensyn til Ændringsforslaget under Nr. 1. Det ærede 2det landstingsvalgte Medlem (Godskesen) udtalte sig jo meget udførligt om dette Spørgsmaal og tyede endda til Ørsted for at bevise, hvor forkert vi her var ved at bære os ad. Men hvad er det, det drejer sig